

LINGUA ET VITA

**vedecký časopis
pre výskum jazykov a interkultúrnej komunikácie**

**Fakulty aplikovaných jazykov
Ekonomickej univerzity v Bratislave**

Ročník I.

Číslo 1/2012

Lingua et vita 1/2012

Redakčná rada

Šéfredaktorka časopisu: Doc. PhDr. Daniela Breveníková, CSc., mim. prof.

Výkonný redaktor: PhDr. Roman Kvapil, PhD.

Členovia redakčnej rady: Prof. PhDr. Lívia Adamcová, PhD.
Prof. PhDr. Štefan Povchanič, PhD.
Doc. PhDr. Jana Lenghardtová, CSc.
Doc. PhDr. Helena Šajgalíková, CSc.
Doc. PhDr. Ladislav Lapšanský, PhD.
Doc. Mgr. Katarína Seresová, PhD.
PhDr. Katarína Strelková, PhD.
Mgr. Milada Pauleová
Dipl. Slaw. Heike Kuban

Recenzenti: Prof. PhDr. Lívia Adamcová, PhD.
Doc. PhDr. Daniela Breveníková, CSc., mim. prof.
Doc. PhDr. Helena Šajgalíková, CSc.
Doc. PhDr. Eva Szeherová, CSc.
PhDr. Katarína Strelková, PhD.

Grafická úprava a zlom: PhDr. Roman Kvapil, PhD.

Vydavateľ: Vydavateľstvo EKONÓM, jún 2012

ISSN 1338-6743

OBSAH

Úvod	5
------	---

JAZYK, KULTÚRA, KOMUNIKÁCIA

<i>Prof. PhDr. Lívia Adamcová, PhD.</i> Hauptzüge und Merkmale des Studienganges „Fremdsprachen und interkulturelle Kommunikation“ aus linguistischer Sicht	7
<i>Mgr. Irina Dulebová, PhD.</i> Vývoj politickej lingvistiky v 20. storočí	17
<i>Mgr. Michaela Dziváková, PhD.</i> Snahy o revitalizáciu miestnych jazykov v európskej časti Ruskej federácie: prípad Republiky Tatarstan	24
<i>Prof. PhDr. Štefan Povchanič, PhD.</i> Kreslím si literatúru	32
<i>PaedDr. Gabriela Rehtoríková</i> Neologizmy v ruskom jazyku	43
<i>PhDr. Katarína Strelková, PhD.</i> Nová cudzojazyčná lexika v ruskom a slovenskom odbornom texte	52
<i>Doc. PhDr. Eva Szeherová, PhD.</i> Akademický jazyk v univerzitnom prostredí	59
<i>Doc. PhDr. Danuša Lišková, CSc.</i> Anglicizmy v hospodárskej nemčine	68
<i>PhDr. Tatiana Hrivíková, PhD.</i> Interkultúrna komunikácia z hľadiska kontextu – alternatívny prístup ku štúdiu interkultúrnej komunikácie	73
DIDAKTIKA A METODIKA VYUČOVACÍCH A CUDZÍCH JAZYKOV	
<i>PhDr. Zdenka Kanisová, CSc.</i> Úloha reálií vo výučbe nemeckého jazyka	81

RECENZIE

Prof. PhDr. Lívia Adamcová, PhD.

Bilá, M. – Džambová, A. – Kačmárová, A.: Fonetické, syntaktické a pragmatické aspekty hovoreného prejavu.

Sonda do diskurzu sitkomu v angličtine, v nemčine a v slovenčine. 89

SPRÁVY

PhDr. Zdenka Kanisová, PhD.

Odborný seminár pre učiteľov nemeckého odborného jazyka na Fakulte aplikovaných jazykov EU v Bratislave

92

PhDr. Katarína Strelková, PhD.

Medzinárodná vedecká konferencia Sociokultúrne paralely v globalizovanom svete

94

PhDr. Elena Melušová, CSc.

Konferencia v Paríži 13. januára 2012

95

Doc. PhDr. Eva Ondrčková, CSc.

Implementácia požiadaviek praxe do vyučovania nemeckého jazyka na FAJ (Kurzy PWD pre študentov i doktorandov Ekonomickej univerzity)

98

Slovo na úvod

Moderná veda a technika prispieva k neustálemu rozširovaniu jednotlivých odborov, čo má za následok neustály nárast poznatkov, vedomostí, terminológie i empirie. Vzhľadom na skutočnosť, že v posledných rokoch zaznamenávame neustále sa zvyšujúci dopyt po odborníkoch, pre ktorých je samozrejmosťou ovládanie cudzích jazykov, dostáva sa téma výučby cudzieho jazyka stále viac a viac do popredia záujmu. Táto problematika je v našich vzdelávacích inštitúciách neustále rozpracúvaná a diskutovaná. Vyžaduje si totiž špeciálnu prípravu, neustále štúdium a získavanie skúseností a zručností (predovšetkým komunikatívnych) v cudzích jazykoch. Riešenie problému prináša v súčasnosti aplikovaná jazykoveda (ale aj didaktika), ktorá je definovaná viacerými autormi z rôznych uhlov pohľadu. Spoločné pre všetky definície je prepojenie viacerých disciplín a orientovanie sa na prax. Rozlišuje sa tu aplikovaná teória komunikácie a aplikovaný jazyk. Do oblasti aplikovanej komunikácie patrí napr. teória a prax ústnej komunikácie, funkcia textu v rôznych komunikatívnych situáciách, teória a prax elektronického spracovania textu. Do oblasti aplikovaného cudzieho jazyka patrí teória a prax použitia jazyka v rôznych špecializáciách, teória a prax odborného a umeleckého prekladu, porovnávacia jazykoveda, lexikografia, didaktika a iné.

V súčasnosti teda evidujeme množstvo čiastkových problémov, ktoré musíme postupne riešiť v súlade s rozvojom vedeckých poznatkov vo svete. Najnovšie poznatky z jednotlivých vedných disciplín je potrebné uvážlivo prehodnocovať, predovšetkým z hľadiska možností ich adaptácie a aplikácie na podmienky výučby u nás v súčasnosti, a to nielen v oblasti teoretického skúmania, ale predovšetkým hľadať možnosti ich aktuálneho realizovania vo vyučovacej praxi. A práve o toto sa v novom časopise *Lingua et vita* budeme usilovať. Vo výskumnom zámere a pokrytí vedeckého časopisu sú zastúpené rôzne lingvisticky a interkultúrne orientované roviny a pozornosť sa venuje aj viacerým štylistickým aspektom cudzojazyčného textu, ale tiež aj aktuálnym sociálnokomunikačným okolnostiam fungovania a dynamiky interkultúrnej komunikácie, translatológie, literárnej vedy, reálií a didaktiky. Prezentované poznatky, východiskové empirické skúsenosti, ako aj výskumy a ich výsledky sú zamerané univerzálne a interdisciplinárne.

Prvoradou úlohou nového vedeckého časopisu bude zabezpečiť dostatočný priestor na výmenu názorov a praktických skúseností z oblasti výučby jazykov a interkultúrnej komunikácie.

Učenie sa cudzích jazykov je nesmierne zložitý proces a jeho skúmanie musí mať preto výrazne interdisciplinárny charakter. Aj z týchto dôvodov sa obraciame na autorov v tom zmysle, aby mali pri koncipovaní svojich príspevkov na zreteli tieto hlavné ciele vedeckého časopisu:

- napomáhať interkultúrny dialóg,

- podporovať interkultúrny dialóg nielen v rámci Európskej únie, ale i vo vzťahoch Európskej únie a ostatného sveta, a to najmä novými prístupmi výučby cudzích jazykov a interkultúrnej komunikácie,
- poukazovať na význam cudzích jazykov a interkultúrnych kompetencií,
- načrtávať kontúry interkultúrnej kompetencie a mediácie,
- osvetľovať proces osvojovania si cudzích jazykov v globálnom svete a pod.

Časopis *Lingua et vita*, ktorého 1. číslo vychádza na FAJ EU v Bratislave v roku 2012, má ambície stať sa vedeckým fórom všetkých prispievateľov zo Slovenska i zo zahraničia, ktorí sa venujú teoreticky i prakticky otázkam výučby cudzích jazykov. Chce ponúknuť priestor na publikovanie názorov, výmenu informácií a diskusií k aktuálnym otázkam súčasných moderných jazykov vyučovaných na Ekonomickej univerzite v Bratislave, a to v angličtine, nemčine, francúzštine, španielčine, taliančine, ruštine a v slovenčine. Zároveň chce vyplniť priestor v oblasti didaktiky cudzích jazykov – domnievame sa totiž, že vedecký časopis s takým širokým didakticko-lingvistickým záberom (orientovaným predovšetkým na odborné jazyky) v siedmich jazykoch na Slovensku v súčasnosti chýba.

Prof. PhDr. Lívia Adamcová, PhD.

JAZYK, KULTÚRA, KOMUNIKÁCIA

HAUPTZÜGE UND MERKMALE DES STUDIENGANGES „FREMSPRACHEN UND INTERKULTURELLE KOMMUNIKATION“ AUS LINGUISTISCHER SICHT

Lívia Adamcová

Abstrakt

Predložená štúdia skúma a popisuje hlavné zásady a charakteristické črty študijného programu FAJ EU v BA "Cudzie jazyky a interkultúrna komunikácia" z lingvistického hľadiska. Tento špecifický pohľad na problematiku vymedzuje jednotlivé fenomény, ktorým autorka vo svojej stati venuje pozornosť, napr. lingvistickej a komunikatívnej kompetencii, ktorá sa opiera o vybrané lingvisticky orientované predmety v h.u. študijnom programe. V centre pozornosti autorky stojí aj štúdium nových oblastí súčasného jazykovedného bádania – interkultúrnej lingvistiky (germanistiky), ktorej základné črty popisuje autorka z teoreticko-aplikačného hľadiska.

Kľúčové slová: interkultúrna komunikácia, lingvistická kompetencia, komunikatívna kompetencia, interkultúrna lingvistika

Abstract

Die vorliegende wissenschaftliche Studie versucht, die Hauptmerkmale des neuen Studienganges der Fakultät für angewandte Sprachen "Fremdsprachen und Interkulturelle Kommunikation" aus linguistischer Sicht zu beschreiben und zu analysieren. Es geht darum, das Hauptanliegen, die Orientierung, die Grundbegriffe dieses Studienganges genau zu charakterisieren. Unter anderem wird auf die Begriffe "linguistische und kommunikative Kompetenz, interkulturelle Linguistik/Germanistik" eingegangen. Sie bilden die Basis des Fremdsprachenstudiums in der Gegenwart.

Schlüsselwörter: angewandte Sprachen, Fremdsprachen, linguistische Kompetenz, kommunikative Kompetenz, interkulturelle Kommunikation

VÝVOJ POLITICKEJ LINGVISTIKY V 20. STOROČÍ

Irina Dulebová

Abstrakt

Vo svojom článku sa venujeme vývoju politickej lingvistiky z historického aspektu 20. storočia v celosvetovom kontexte a konštatujeme, že už skoro storočie je aktívne sa rozvíjajúcim vedeckým smerom, ktorý sa zaoberá výskumom využívania jazykových zdrojov ako prostriedkom zápasu o politickú moc a manipuláciu spoločenským

vedomím i analýzou rôznorodých vzťahov medzi jazykom, myslením a politickou komunikáciou, subjektmi politického života a politickým stavom spoločnosti.

Kľúčové slová: politická lingvistika, politická komunikácia, analýza politického diskurzu

Абстракт

В нашей статье мы рассматриваем развитие политической лингвистики в историческом аспекте XX столетия в общемировом масштабе и констатируем её активное развитие за последние сто лет в качестве научного направления, занимающегося исследованием использования языковых средств в борьбе за политическую власть, с целью манипуляции общественным сознанием и анализом взаимоотношений языка, мышления и политической коммуникации.

Ключевые слова: политическая лингвистика, политическая коммуникация, общественное сознание, анализ политической лингвистики

SNANY O REVITALIZÁCIU MIESTNYCH JAZYKOV V EURÓPSKEJ ČASTI RUSKEJ FEDERÁCIE: PRÍPAD REPUBLIKY TATARSTAN

Michaela Dziváková

Abstrakt

V príspevku sa píše o tom, aký postoj zaujali súčasné subjekty európskej časti Ruskej federácie k ruskému jazyku a k jazykom titulárnych národov po rozpade Sovietskeho zväzu a aké opatrenia podnikli v oblasti jazykovej politiky. Jazyková situácia je podrobnejšie analyzovaná na príklade jedného zo subjektov Ruskej federácie – Republiky Tatarstan.

Kľúčové slová: jazyková politika, tatársky jazyk, revitalizácia, ruský jazyk

Абстракт

В статье речь идет о том, как относились нынешние субъекты европейской части РФ к русскому языку и титульным языкам после распада Советского Союза и какие меры приняли в области языковой политики. Языковая ситуация подробнее описана на примере одного из субъектов Российской Федерации - Республики Татарстан.

Ключевые слова: языковая политика, русский язык, язык республики Татарстан

KRESLÍM SI LITERATÚRU

Štefan Povchanič

Abstrakt

Štúdia chce ukázať možnosti grafického vyjadrenia literárneho fenoménu. Hoci tento postup so sebou prináša určité riziko zjednodušenia, jeho prednosťou je to, že postihuje hlbšiu podstatu literárneho javu. V pedagogickej praxi sa názorné (grafické) vyjadrenie ukazuje ako najschodnejší spôsob výkladu. Využil som ho aj v monografii *Dynamika literárnych systémov* (2011), v ktorej som takpovediac z „vtáčej perspektívy“ sledoval pohyb väčších entít (smerov, škôl a zoskupení) v literárnom priestore 19. storočia. Použité príklady sú z danej publikácie.

Kľúčové slová: grafické zobrazenie, literárny systém, substitúcia, model „dňa a noci“, model „rastliny“

Abrégé

L'article a l'ambition d'illustrer les possibilités de l'expression graphique du phénomène littéraire. Bien que ce procédé comporte le risque d'une certaine simplification, il nous propose, en revanche – et c'est là son avantage – l'essence même du phénomène en question. La pratique pédagogique n'a fait qu'affirmer, à plusieurs reprises, que c'est là la démarche la plus pertinente d'un exposé littéraire. Aussi y recourons-nous tout le long de notre monographie *Dynamika literárnych systémov* (*Dynamique des systèmes littéraires*, 2011), qui est, en même temps, la source de nos exemples.

Mots-clés: présentation graphique, système littéraire, substitution des systèmes, modèle «nuit et jour», modèle de «la plante»

NEOLOGIZMY V RUSKOM JAZYKU

Gabriela Rechteríková

Abstrakt

Autorka sa zameriava na rozvoj slovnej zásoby u študentov vysokých škôl a vymedzuje miesto neologizmov, či už slov prevzatých z iných jazykov alebo vytvorených z domácich zdrojov (napr. skratkových slov). V tabuľke uvádza príklady z rôznych jazykov, z ktorých sa do ruskej lexiky dostali nové slová a upozorňuje aj na slová – internacionalizmy, ktoré môžu byť zdrojom negatívnej interferencie. Upozorňuje na potrebu viesť študentov k správnej výberu lexikálnych jednotiek z hľadiska jazykového štýlu, v ktorom majú byť použité.

Kľúčové slová: slovná zásoba, neologizmy, internacionalizmy, skratkové slová, interferencia

Abstract

Author concentrates on the university students' vocabulary development and specifies the role of neologistic expressions, both expressions taken over from other languages or those created from the domestic sources (e.g. abbreviated words). In the chart one can find examples from various languages, from which the expressions were taken over and the author also underlines the international expressions that might be the source of the negative interference. Author stresses the necessity to concentrate the students attention to the correct choice of the lexical means from the point of view of that language style in which they should be used.

Key words: vocabulary, neologistic expressions, international expressions, abbreviations, interference

NOVÁ CUDZOJAZYČNÁ LEXIKA V RUSKOM A SLOVENSKOM ODBORNOM TEXTE

Katarína Strelková

Abstrakt

Základnou príčinou preberania cudzojazyčnej lexiky je chýbanie príslušného pojmu v slovnej zásobe jazyka. Slovenčina i ruština preberá cudzie slová, ktoré potrebuje. Ako potrebné, zodpovedajúce komunikačným potrebám slovenčiny i ruštiny, sú cudzie pomenovania súvisiace s novou spoločenskou situáciou, s ekonomickou sférou (podnikanie, financie, bankovníctvo ap.), s oblasťou informačných systémov atď. Cudzie slovo je často výstižnejšie a úspornejšie.

Kľúčové slová: cudzojazyčná lexika, domáce ekvivalenty, príčiny preberania cudzích slov, adaptácia lexiky

Абстракт

Займствовани́я иностранн́ых слов - один из способов развития современного русского и словацкого языков. Основной причиной заимствования слов является необходимость в наименовании новых вещей и понятий. В русском и словацком языках заимствованные слова чаще всего встречаются в сфере экономики, финансов, информационных систем. Иногда употреблять заимствованные слова удобнее, т. к. они короче и четче выражают смысл.

Ключевые слова: иностранная лексика, заимствование, иностранные слова, домашние эквиваленты, адаптация лексики

AKADEMICKÝ JAZYK V UNIVERZITNOM PROSTREDÍ

Eva Szeherová

Abstrakt

Príspevok analyzuje stav výskumu vedeckého jazyka z aspektu spoločenských potrieb vysokoškolského prostredia na Slovensku, zdôvodňuje potrebu ovládania akademického jazyka v univerzitnom prostredí, ktorý má byť súčasťou mentálnej výbavy profilu absolventa a vedie k osvojeniu odbornej jazykovej a rétorickej komunikačnej kompetencie (nielen) v jazyku spoločenskovedných odborov. Predstavuje ciele, možnosti a úskalia sprostredkovania špecifického štýlu vedeckého jazyka v novátorskom predmete Odborný jazyk v akademickom prostredí na Fakulte aplikovaných jazykov EU.

Kľúčové slová: vedecký jazyk, akademický jazyk, odborný jazyk, profil absolventa, interdiscipinárny charakter vedeckého jazyka

Abstract

Zum Gegenstand der Untersuchung in dem vorliegenden Beitrag gehört die Auseinandersetzung mit der vernachlässigten Stellung und steigender Bedeutung und Rechtfertigung der Wissenschaftssprache im akademischen Bereich. Es wird auf kognitive Kernkompetenzen und Begriffsbestimmungen des an der Fakultät für Angewandte Sprachen eingeführten neuen Studienfaches als integralen Bestandteil der Schlüsselqualifikationen hingewiesen sowie Voraussetzungen und Probleme bei der Umsetzung der Zielstellungen vorgestellt.

Schlüsselworte: Wissenschaftssprache, neue Hochschularchitektur, fachübergreifende wissenschaftliche kommunikative Kompetenz, Kompetenzprofil der Absolventen, interdisziplinäres Erfordernis, Konventionen- Fügungen- Redewendungen- Stilmittel der Wissenschaftssprache

ANGLICIZMY V HOSPODÁRSKEJ NEMČINE

Danuša Lišková

Abstrakt

Angličtina ako lingua franca v globalizovanom svete. Dôvody používania anglicizmov v nemeckom jazyku. Anglicizmy v odbornom nemeckom jazyku. Anglicizmy v jazyku burzy. Príklady a dôvody ich použitia.

Kľúčové slová: Lingua franca, anglicizmy, nemecký jazyk, odborný text v nemeckom jazyku, anglicizmy v jazyku burzy

Abstract

Englisch als Lingua Franca in der globalisierten Welt. Die Gründe für den Gebrauch von Anglizismen in der deutschen Sprache. Anglizismen in der Sprache der Börse. Beispiele und die Begründung für ihren Gebrauch.

Schlüsselwörter: Lingua Franca, Anglizismen, deutsche Sprache, Fachtexte in der deutschen Sprache, Anglizismen in der Sprache der Börse.

INTERKULTÚRNA KOMUNIKÁCIA Z HĽADISKA KONTEXTU
ALTERNATÍVNY PRÍSTUP KU ŠTÚDIU
INTERKULTÚRNEJ KOMUNIKÁCIE

Tatiana Hrivíková

Abstrakt

Článok predstavuje alternatívny prístup ku skúmaniu interkultúrnej komunikácie z hľadiska kontextu a jeho jednotlivých rovín. Predkladá model postupného odhaľovania jednotlivých vrstiev kontextu. Od najvšeobecnejšieho kultúrneho kontextu postupuje ku mikrokultúrnemu, environmentálnemu, percepčnému až k najužšiemu socio-relačnému kontextu. Každá z úrovní umožňuje iný pohľad na komunikáciu medzi jednotlivcami z odlišných kultúrnych prostredí. Tento model poskytuje základnú štruktúru no zároveň aj dostatok priestoru pre vlastný, individuálny prístup k téme interkultúrnej komunikácie.

Kľúčové slová: kontext, interkultúrna komunikácia, kultúra, roviny kontextu

Abstract

The paper presents an alternative approach towards studying intercultural communication from the perspective of context and its various levels. It proposes a model of gradual exposal of individual layers of context. It advances from the most extensive cultural context to microcultural, environmental and perceptual ones until the most specific socio-relational context. Each of those levels renders a different view of the communication between two individuals from different cultural areas. The model offers a basic structure and simultaneously enough freedom of own, individual approach towards the topic of intercultural communication.

Key terms: context, intercultural communication, culture, context levels,

DIDAKTIKA A METODIKA VYUČOVACÍCH A CUDZÍCH JAZYKOV

ÚLOHA REÁLIÍ VO VÝUČBE NEMECKÉHO JAZYKA

Zdenka Kanisová

Abstrakt

V procese výučby cudzích jazykov majú reálie nezastupiteľné miesto. Ich cieľom je sprostredkovať jazykové vedomosti, prehľbovať komunikatívne zručnosti, poskytovať poznatky o krajine a obyvateľoch krajín cieľového jazyka a porovnávať ich s dianím v oblasti spoločensko-politického, hospodárskeho a kultúrneho života vo vlastnej krajine. Takýto prístup vedie ku sprostredkovaniu jazykovej, komunikatívnej, kognitívnej a interkultúrnej kompetencie vo vyučovacom procese, s používaním kvalitných učebných materiálov a s aplikáciou tvorivých metód a postupov, v interaktívnom vzťahu medzi učiteľom a študentom.

Kľúčové slová: reálie v cudzojazyčnej výučbe, realizácia lingvistických, komunikatívnych, kognitívnych a interkultúrnych cieľov

Abstract

Im Fremdsprachenunterricht nimmt die Landeskunde einen sehr wichtigen Platz ein. In den Realien geht es um die Vermittlung der Sprachkenntnisse und der kommunikativen Kompetenzen, als auch um die Auseinandersetzung mit der fremden Kultur des Zielsprachenlandes und um den Vergleich mit dem gesellschaftlich-politischen, wirtschaftlichen und kulturellen Geschehen des eigenen Landes. Die Arbeit mit Realien führt zur Vermittlung der linguistischen, kommunikativen, kognitiven und interkulturellen Kompetenzen in dem interaktiven Unterrichtsprozess, unter Verwendung von gut vorbereiteten Lehrmaterialien und von passenden didaktischen Methoden und Schritten.

Schlüsselwörter: Landeskunde im Fremdsprachenunterricht, Realisierung von linguistischen, kommunikativen, kognitiven und interkulturellen Zielen